

İlköğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşam Becerileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi

Hilal Özkan*

ORCID: 0000-0001-9718-5387

Arzu Kır****

ORCID: 0000-0003-4015-5253

Kadir Karakuş**

ORCID: 0000-0001-6776-4628

Didem Binol***

ORCID: 0000-0002-8303-0445

Halil Günay*****

ORCID: 0000-0002-2123-0740

Öz

Bu çalışmanın amacı, ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü çalışmaların doküman analizi yöntemi ile incelenmesidir. Çalışmanın amacı doğrultusunda 2017-2022 yılları arasında yürütülmüş olan toplam 50 lisansüstü tezi incelenmiştir. Bu amaç kapsamında ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerilerini inceleyen çalışmaların temel özelliklerinin neler olduğu ele alınmıştır. Araştırma nitel desende yapılmıştır. Verilerin toplanmasında doküman incelenmesi ve analizde betimsel analiz kullanılmıştır. İlköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların incelenmesinde; araştırmacılar tarafından ilgili literatürden yararlanılarak geliştirilen “Yayın İnceleme Formu” kullanılmıştır. Yayın inceleme formu; araştırmanın yıllarına, veri türlerine, araştırma desenlerine, örneklem grubuna ve son olarak temalarına göre incelenmiştir. Araştırma bulgularına göre; öğrencilerin yaşam becerileri ile ilgili yapılan lisansüstü çalışmalar en fazla 2022 yılında yapıldığı ve araştırma türü olarak nicel araştırma yöntemlerinin tercih edildiği görülmektedir. Aynı zamanda tezler araştırma temalarına göre incelendiğinde İlköğretim öğrencilerinin “duygularla ve stresle başa çıkma becerisi” temasında “sevinç” ve “heyecan” kodlarının ön plana çıktığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Öğrenci, Yaşam becerileri, Lisansüstü, Doküman analizi

Gönderme Tarihi: 24/02/2023

Kabul Tarihi:20/03/2023

* Müdür, Abdulkadir Perşembe Anaokulu, Mersin - Türkiye, hilalozknn@gmail.com

** Şube Müdürü, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Mersin - Türkiye, kadirkarakus1978@gmail.com

*** Müdür Yardımcısı, Nasrettin Hoca Anaokulu, Mersin - Türkiye, yavuz_didem@hotmail.com

**** Öğretmen, Akdeniz Abdulkadir Perşembe Anaokulu, Mersin - Türkiye, krgizem80@gmail.com

***** Öğretmen, Akdeniz Şehit Emrah Şahin Ortaokulu, Mersin - Türkiye, realhalil@gmail.com

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

ÖZKAN, H.- KARAKUŞ, K.- BİNOL, D.- KIR, A.- GÜNAY, H., ‘İlköğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşam Becerileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi’, *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, C. 10, S. 1, 2023, s. 191-207.

Investigation of Graduate Thesis on the Life Skills of Students in Primary Education

Hilal Özkan*

ORCID: 0000-0001-9718-5387

Arzu Kır****

ORCID: 0000-0003-4015-5253

Kadir Karakuş**

ORCID: 0000-0001-6776-4628

Didem Binol***

ORCID: 0000-0002-8303-0445

Halil Günay*****

ORCID: 0000-0002-2123-0740

Abstract

The aim of this study is to examine the postgraduate studies on the life skills of primary school students, by document analysis method. In line with the purpose of the study, a total of 50 postgraduate theses conducted between 2017-2022 were examined. Within the scope of this purpose, main features of the studies examining the life skills of students studying in primary schools are discussed. The study was conducted in a qualitative design. Document analysis was used to collect data, and descriptive analysis for analysis. In the examination of the mentioned postgraduate studies; The "Publication Review Form" developed by the researchers benefitting from the relevant literature was used. Publication review form was examined by years of the study research, data types, research designs, sample group and finally their themes. According to the research findings; It is seen that the postgraduate studies on the life skills of the students are mostly carried out in 2022 and quantitative research methods are preferred as the research type. At the same time, when the theses are examined according to the research themes, it is seen that the codes of "joy" and "excitement" come to the fore in the theme of "the ability to cope with emotions and stress" of primary school students.

Keywords: Primary education, Student, Life skills, Postgraduate, Document analysis

Received Date: 24/02/2023

Accepted Date: 20/03/2023

*Director, Abdulkadir Persembe Kindergarten, Mersin - Turkey, hilalozknn@gmail.com

** Branch Manager, District Directorate of National Education, Mersin - Turkey, kadirkarakus1978@gmail.com

*** Assistant Director, Nasrettin Hoca Kindergarten, Mersin - Turkey, yavuz_didem@hotmail.com

**** Teacher, Akdeniz Abdulkadir Persembe Kindergarten, Mersin - Turkey, krgizem80@gmail.com

***** Teacher, Akdeniz Şehit Emrah Şahin Secondary School, Mersin - Turkey, realhalil@gmail.com

You can refer to this article as follows:

ÖZKAN, H.- KARAKUŞ, K.- BİNOL, D.- KİR, A.- GÜNAY, H., ‘İlköğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşam Becerileri Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi’, *Academic Journal of History and Ideai*, C. 10, S. 1, 2023, s. 191-207.

Giriş

Günümüz dünyasında teknoloji ile birlikte eğitim alanında hızlı bir değişim ve yenileşme yaşanmakta buna bağlı olarak ani gelişmeler birbirini izlemektedir. Bu değişim ve yenileşme ile birlikte dünya ülkelerinin temel hedefi toplumu bilgi toplumuna dönüştürmek olmuştur. Bu doğrultuda 21. Yüzyılın gereklilikleri ile baş etmek için ülkelerin nitelikli insan yetiştirmeleri gerekmektedir.¹ Günümüzde adını sıkça duyduğumuz ve üzerinde önemle durulan yaşam becerileri, literatürde önleyici ve koruyucu çalışmalar kapsamında ele alınan, bireylerin değişim ve gelişim sürecinde varlıklarını etkin bir şekilde devam ettirebilmeleri için sahip olmaları gereken yeterlilikleri ifade etmektedir.² Küresel düzeyde yaşanmakta olan teknoloji, beklentilerinin farklılaşmasını da beraberinde getirmiş aynı bilimsel ve toplumsal gelişmeler, toplumların bireylerden zamandan tüm bu değişim ile birlikte nitelikli insan gücüne ihtiyaç daha fazla hissedilir olmuştur.³ Bu ihtiyaç durumu, kişilerde bilgi, beceri ve değerlerin değişmesine yol açmış; öğrencilere başlıca eğitim bilgilerinin yanında; problem çözme ve yaratıcı düşünme gibi bilişsel, iletişim kurma ve girişimcilik gibi öz denetim, öz güven ve sosyal olma gibi kişisel beceriler ve yeterliliklerin kazandırılması kaçınılmaz hale gelmiştir.⁴ Dolayısıyla gelişmekte olan ülkelerin, dünyada yaşanan teknolojik, bilimsel ve toplumsal gelişmeleri takip ederek edindiği kazanımları kendi faydasına dönüştüren, üretken, yenilikçi ve donanımlı bireyler yetiştirmesi gerekmektedir. İstenilen bu donanımlı bireylerin yaşam becerilerine sahip olmasının önemli bir yeri vardır. Yaşam becerileri; eleştirel düşünme ve karar verme, kendini idare etme ve sorunlarla başa çıkma, yenilikçilik, girişimcilik, yaratıcılık, iletişim ve kişiler arası becerileri çevreleyen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.⁵ Aynı zamanda bu beceriler, öğrencilerin akademik, sosyal, kişisel ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları yeterlilikler şeklinde de açıklanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı, Ekim 2018'de "*Mutlu Çocuklar Güçlü Türkiye 2023*

¹Emine Özmete, *Gençlere Yönelik Yaşam Becerileri Eğitimi Programının Geliştirilmesi ve Uygulanması*, (Araştırma Raporu TÜBİTAK proje no: 104K084), Ankara 2009, s. 10.

²Güliz Kolburan ve Ülkü Tosun, "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri Arasında Yaşam Becerileri Eğitimi Yoluyla I. Kademe Edinilmiş Değerleri Pekiştiren Gelişimsel Bir Model Önerisi", *Değerler Eğitimi Sempozyumu-Sosyal ve Kurumsal Yönleriyle Değerler Eğitimi, Bildiri Özetleri*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 2011, s. 246-247.

³İsa Kaya, "*Yaşam Becerileri Programının 4 Yaş Çocukların Problem Davranışlarına ve Sosyal Becerilerine Etkisi*", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya 2016, s.19.

⁴Ferda Göktürk-İnce, "*Barışçıl Yaşam Becerileri Temalı Eğitim Programının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Uyum ve Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya, 2014, s. 39.

⁵Dilber Bahçeci ve Mustafa Kuru, "Portfolyo Değerlendirmenin Üniversite Öğrencilerinin Öz-Yeterlik Algısı ve Yaşam Becerileri Üzerine Etkisi", *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 2008, s. 97-111.

Eğitim Vizyonu” adlı, beş yıllık hedefler ve planlamaların olduğu belge yayımlamıştır.⁶ Bu eğitim vizyon belgesinde yayınlanan belgeler arasında yer alan uygulamalardan biri de bağımsız yaşam beceri ile ilgilidir. 2023 eğitim vizyonu çerçevesinde okullarda programlara dâhil edilmesi beklenen yaşam becerileri uygulamaları ile çocukların yeteneklerine, mizaçlarına ve ilgilerine yönelik gelişimlerinin sağlanması amaçlanmıştır. Yine aynı başlık altında “Derslerde uygulama, derinleştirme ve özgürleştirmeye zaman ayrılması ile ders anlatım programlarının modüler, bütüncül ve yetenek kümeleriyle ilişkilendirilmiş biçimde ele alınacağı” açıklanmıştır.⁷

Yaşam becerileri eğitsel olarak Loris Malaguzzi, Jean Piaget, Seymour Papert Reggio Emilia gibi eğitim aydınlarının, yaklaşımlarını desteklemektedir.⁸ Genel olarak bakıldığında okullarda yaşam beceri etkinlikleri yaparak-yaşayarak öğrenme, tasarım odaklı düşünme, deneyimsel öğrenme, disiplinler arası yaklaşımlar gibi somut ve bütüncül çalışmaların ortaya konulacağı temeller üzerine tercih edilmiştir.⁹ Beceri odaklı düşünme; anlama, gözlemlene, prototip oluşturma, fikri genişletme, sorunu tanımlama, test etme-yineleme basamaklarının izlenmesiyle üst bilişsel beceriler gibi bütünsel bir gelişimini sağlamaktadır.¹⁰ Beceri odaklı düşünme, sezgisel düşünme ve analitik düşünmenin kesişim noktasını oluşturur. 21.yy becerileri olarak da adlandırılan bu yaşam becerilerine sahip öğrenciler nitelikli iş gücünü oluşturacaklardır. Bu nedenle iş dünyası ve siyasi liderler de okullardan bu becerilerin kazandırılmasını beklemektedir.¹¹ Bu çerçevede; 2023 Eğitim Vizyon Belgesi’nde de öğrencilerin yaşam becerilerinin güçlendirilmesi için tüm okullarda uygulamaların yapılması planlanmıştır. Okullarda planlanan beceri atölyeleri, öğrencilerde var olan becerilerin geliştirilmesi ve öğrencilere yeni yaşam becerilerinin kazandırılması bakımından büyük önem taşımaktadır. Tüm bu doğrultuda öğrencilerin eleştirel düşünme,

⁶Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018), *Mutlu Çocuklar Güçlü Türkiye 2023 Eğitim Vizyonu*, Talim Terbiye Kurulu.(Erişim Tarihi: 15.03.2023).

⁷Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) (2018), *Mutlu Çocuklar Güçlü Türkiye 2023 Eğitim Vizyonu*, Talim Terbiye Kurulu.(18.03.2023).

⁸Üstün Dökmen, *Sanatta Ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*, Remzi Kitabevi, Ankara 2009, s. 45.

⁹Sambandamurthi Amutha ve Ekambaram Ramganes, ‘‘Efficiency of Teacher Educators Through Life Skill Building’’, *International Journal of Management and Development Studies*, 2(3), 13, 2013, s. 18.

¹⁰Lorcan Donal Cronin ve Justine Allen, ‘‘Development and Initial Validation of the Life Skills Scale For Sport’’, *Psychology of Sport and Exercise*, 28, 2017, s. 105-119.

¹¹Prawit Erawen, ‘‘Developing Life Skills Scale For High School Students Through Mixed Methods Research’’, *European Journal of Scientific Research*, 47 (2), 2010, s. 169-186.

problem çözme, üretkenlik, takım çalışması ve çoklu okuryazarlık gibi kilit becerilerinin kazandırılmasında yaşam becerileri önemli bir noktada bulunmaktadır.¹²

Dünyada varlığını sürdüren çağdaş eğitim uygulamaları incelendiğinde çocuğun eğitimin merkezinde olduğu görülmektedir. Örneğin, Reggio Emilia yaklaşımında “Çocuk imajı” önemlidir. Bu imaja göre çocuklar, korunmaya muhtaç ve kendi başına bir şeye karar veremeyen kişiler değildir. Öğrenciler sorgulayan, araştıran, üzerinde çalışmak istediği projeye kendisi karar verebilen ve çözüme kendisi ulaşabilen bireylerdir.¹³ Reggio Emilia yaklaşımında öğretmenler, öğrencinin karakterine ve onun fikirlerine saygı duyarlar. Öğretmenlerin en büyük görevi, öğrencileri iyi gözlemlemek ve hangi konuda çalışmak istiyorlarsa onlara rehber olmaktır.¹⁴ Bir diğer yaklaşım olan Waldorf yaklaşımı çocuğun kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu alabileceğini ve öğrenci eğitimin merkezinde yer aldığını savunmaktadır. Waldorf yaklaşımına göre öğrenci, düzeltilmeye ve yönlendirilmeye ihtiyaç duyan kişi değildir.¹⁵ Belirli bir yöneticinin olmadığı Waldorf okullarında öğrenci, öğretim sürecinin hatta yönetim sürecinin de parçasıdır. Öğretmenler öğrencilere karşı sonsuz saygı ve sevgi duyarlar öğrencilerin ortaya çıkardıkları ürünler/çalışmalar değerlidir. Yaşam becerileri ile ilgili yapılan araştırmalarda genellikle karar verme becerileri, iletişim becerileri gibi belirli konulara nicel yöntem gibi belirli yöntemlere odaklanıldığı ve bu yüzden araştırmaların genellikle durum tespiti niteliğinde olduğu görülmektedir. Alandaki temel bilgi üretim kaynağı olarak lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesinin alanın gelişimi açısından önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede alanda yürütülen lisansüstü çalışmaların yayınlandığı üniversite, tematik, metodolojik ve analiz teknikleri bağlamında incelenmesi alandaki mevcut eğilimlerin görülmesi açısından oldukça önemlidir. Alanda hazırlanan lisansüstü çalışmaların tematik açıdan incelenmesi, araştırmaların konu eğilimlerine ilişkin önemli ipuçları sunabilir. Doküman analizi ile belli bir kapsamdaki bilimsel araştırmaların yöntem, konu alanı, örneklem ve analiz yöntemi gibi birçok faktör açısından incelenerek genel eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Yaşam becerileri, çocukların bağımsız ve kendine yeten bireyler olarak temel yaşam becerilerini öğrendiği, sosyalleştiği, özgüvenini,

¹²Milli Eğitim Bakanlığı, *Mutlu Çocuklar Güçlü Türkiye 2023 Eğitim Vizyonu*, Ankara: Talim Terbiye Kurulu, (19.03.2023).

¹³Erduran Avcı, D. ve Damla Kamer, “Views of Teachers Regarding the Life Skills Provided in Science Curriculum”, *Eurasian Journal of Educational Research*, 77, 2018, s. 1-18.

¹⁴Earl Ginter, David K. Brooks' “contribution to the Developmentally Based Life-Skills Approach”, *Journal of Mental Health Counseling*, 21(3), 1999, s. 191-202.

¹⁵Charles Kivunja, “Teaching Students to Learn and to Work Well With 21st Century Skills: Unpacking the Career and Life Skills Domain of the New Learning Paradigm”, *International Journal of Higher Education*, 4 (1), 2015, s. 1-11.

muhakeme ve empati becerilerini geliştirdiği, disiplinler arası bağları kurduğu atölyedir. Bu atölye, öğrencilerin bilgilerini yaşam becerileri ile ilişkilendirerek kalıcı öğrenmeye dönüştürdüğü alandır.¹⁶

Türkiye’de yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik, birçok çalışma yürütüldüğü ve bu çalışmaların tez türü, yayınlanma yılı yöntem, örneklem grubu, veri toplama aracı, veri analizi, konu alanı gibi birçok yönden birbirinden farklılaştığı görülmektedir. Literatürde konu ile alakalı birçok farklı alanda araştırmacıların eğilimlerini ortaya koymaya yönelik kısıtlı düzeyde doküman analizi çalışması yer almaktadır. Fakat ilgili literatürde ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesine yönelik çalışmaların yok denecek kadar az olması bu çalışmayı gerekli ve önemli kılan unsurlardan biridir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü çalışmaları incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır. İlköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri alanında üretilen lisansüstü tezlerin;

1. Tezlerin yayınlandığı üniversite dağılımı nasıldır?
2. Tezlerin tez türüne göre dağılımı nasıldır?
3. Yıllara göre dağılımı nasıldır?
4. Veri türlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Araştırma desenlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Örneklem türlerine göre dağılımı nasıldır?
7. Tema dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma nitel desende yapılmıştır. Verilerin toplanmasında doküman incelenmesi ve analizde betimsel analiz kullanılmıştır. Doküman inceleme yönteminde temel veri kaynağını belgeler oluşturmaktadır. Doküman incelenmesi yönteminde, araştırılması istenen konularla ya

¹⁶Arzu Kirman Bilgin, *Fen bilimlerinde yaşam becerileri eğitimi*, Pegem A Yayınları, Ankara 2019, s. 33.

da durumlarla ilgili yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Bu çalışmada ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri ilgili olarak Türkiye’de gerçekleştirilen lisansüstü tezler irdelenmiştir.

2.2. Sınırlılıklar

Araştırmaya dahil edilen çalışmalar 2017-2022 yılları arasında yapılmış Yükseköğretim Kurulu tez merkezinde erişime açık lisansüstü tezlerle sınırlıdır. Araştırma tarama yapılırken kullanılan anahtar kelimelerle ve kullanılan arama motorlarıyla sınırlıdır.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan çalışmalar çerçevesinde 2017-2022 yılları arasında yayımlanan tezlerden alınarak oluşturulmuştur. Tezlerden tespitinde “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanı üzerinde tespit edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda lisansüstü teze ulaşılmıştır. Tezleri incelemek üzere araştırmacılar tarafından “Tez Bilgileri Toplama Formu” geliştirilmiştir. Yayın inceleme formu; araştırmacının yıllarına, veri türlerine, araştırma desenlerine, örneklem grubuna ve son olarak temaları gibi dağılımlardan oluşmaktadır.¹⁷

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada geçerlik ve güvenirlik çalışması aşağıdaki maddelere göre sağlanmaya çalışılmıştır.

- Elde edilen verilerin güvenirliliğini sağlamak için seçilen 50 tez asıl araştırmacı haricinde yüksek lisans mezunu başka bir araştırmacı tarafından incelenmiş ve analizler arasında kıyaslama yapılmıştır.

Araştırma sonuçları frekans ve yüzde değerleriyle ifade edilerek yorumlanmıştır. Ayrıca alanında uzman bir öğretim üyesi tarafından incelenerek geçerlik ve güvenirlik sağlanmıştır.

- Araştırmacı, araştırma sürecinin her aşamasında varsayımlardan uzak, açık ve şeffaf bir anlayışla ön yargılarını araştırma sürecine katmamaya çaba göstermiştir.

¹⁷Şener Büyüköztürk, *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, Ankara 2010, s. 41- 49.

• Araştırmada toplanan lisansüstü tezler gerektiğinde incelenmek için elektronik ortamda saklanmıştır.

3. Bulgular ve Yorum

Türkiye’de ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü çalışmalar ile ilgili 2017-2022 yıllarında araştırmaya dahil edilen tez çalışmalarının alt problemlerine ilişkin bulgular aşağıda yer almaktadır. Bu alt problemlerde çalışmaların yayınlandığı üniversiteye, tez türlerine, yıllara, veri türlerine , araştırma desenlerine, örneklem türlerine son olarakta temalarına göre dağılımının tespit edilmesi hedeflenmiş ve bulgular tablolar halinde sunulmuştur. Yapılan çalışmaların yazıldığı üniversite bilgilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

<i>Üniversiteler</i>	f	%
Akdeniz Üniversitesi	1	2,0
Hacettepe Üniversitesi	1	2,0
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	2	4,0
Ankara Üniversitesi	1	2,0
Gazi Üniversitesi	2	4,0
Kafkas Üniversitesi	3	6,0
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	1	2,0
Necmettin Erbakan Üniversitesi	3	6,0
Üsküdar Üniversitesi	2	4,0
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	2	4,0
Anadolu Üniversitesi	4	8,0
Trabzon Üniversitesi	3	4,0
Fırat Üniversitesi	2	4,0
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	1	2,0
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	2	4,0
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	2	4,0
Yıldız Teknik Üniversitesi	2	4,0
İnönü Üniversitesi	1	2,0
Haliç Üniversitesi	2	4,0
Kapadokya Üniversitesi	2	2,0
Erciyes Üniversitesi	2	2,0

Yozgat Bozok Üniversitesi	1	2,0
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	1	2,0
Marmara Üniversitesi	2	2,0
İstanbul Gelişim Üniversitesi	1	2,0
Aksaray Üniversitesi	1	2,0
Selçuk Üniversitesi	1	2,0
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	1	2,0
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	2,0
Toplam	50	100,0

Tablo 1. Tezin Yazıldığı Üniversite

Tablo 1’de görüldüğü üzere, tezin yazıldığı üniversite dağılımında Anadolu Üniversitesi 4 (%8.0) çalışma ile ön plana çıktığı görülmektedir. Diğer üniversitelerde benzer sayıda çalışmaların yapıldığı saptanmıştır. Yapılan çalışmaların tez türü bilgilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

<i>Tez Türü</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
Yüksek Lisans	33	66,0
Doktora	17	34,0
Toplam	50	100,0

Tablo 2. Çalışma Grubunda Yer Alan Lisansüstü Tezlerin Tez Türüne Göre Dağılımı

Tablo 2’de görüldüğü üzere, çalışma grubunda yer alan 50 lisansüstü tez çalışmasının 33’ünü (%66.0) yüksek lisans, 17’sini (%34.0) ise doktora tezleri oluşturmaktadır. Yapılan çalışmaların yıllara göre dağılım bilgilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

<i>Yıllar</i>	f	%
2018	7	14,0
2019	5	10,0
2020	8	16,0
2021	11	22,0
2022	19	36,0
Toplam	50	100,0

Tablo 3. Yıllara Göre Dağılım

Tablo 3 incelendiğinde ilköğretim okullarında öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan çalışmaların en fazla 2022 yılında (f=19; %36,0), en az ise 2019 yılında (f=5; %10,0) olduğu görülmektedir. Sırasıyla 2018 yılında (f=7; 14,0), 2020 yılında (f=8; %16,0), ve 2021 yılında (f=11; %22,0), çalışmaların yapıldığı tabloda görülmektedir.Yapılan çalışmaların veri türü bilgilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

<i>Veri Türleri</i>	f	%
Nicel	25	50,0
Nitel	18	36,0
Karma	7	14,0
Toplam	50	100,0

Tablo 4. Veri Türlerine Göre Dağılım

Tablo 4 incelendiğinde çalışmalarda en fazla nicel yöntem türünün tercih edildiği görülmektedir. Nicel çalışmalar (f=25; %50,0), nitel çalışmalar (f=18; %36,0), karma çalışmalar (f=7; %14,0) tür.Yapılan çalışmaların araştırma desenine göre dağılım bilgilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Betimsel Araştırma	20	40,0
Durum çalışması	7	14,0
Doküman İnceleme	4	8,0
Olgu bilim	6	12,0
İç içe geçmiş tek durum deseni (karma)	4	8,0
Literatür taraması (nitel)	4	8,0
Açımlayıcı sıralı (karma)	2	4,0

Tanıtıcı araştırma yöntemi (nitel)	2	4,0
Metasentez	1	4,0
Toplam	50	100

Tablo 5. Araştırma Desenine Göre Dağılım

Tablo 5 incelendiğinde çalışmalarda en fazla kullanılan araştırma deseninin betimsel araştırma (f=66, %64,5) olduğu görülmektedir. Çalışmalarda 22 durum çalışması (%20,0), 5 doküman analizi (%4,9), 4 olgu bilim (%3,1), 3 iç içe geçmiş karma desen (%2,7), 3 literatür taraması (%2,7), 1 açılımlayıcı sıralı (%0,5), 1 tanıtıcı araştırma (%0,5), 1 meta sentez (%0,5) yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların örneklem türü bilgilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Yöntem/ Araştırma Deseni	f	%
Öğrenci	45	90,0
Öğrenci- öğretmen	5	10,0
Toplam	50	100

Tablo 6. Örneklem Türüne Göre Dağılımı

Tablo 6 incelendiğinde çalışmaların örneklem türlerine göre, öğrenci ve öğrenci-öğretmen şeklinde kategorileştiği görülmektedir. Çalışmalarda ağırlıklı olarak öğrencilerin (f=45; %90,0), katılımcı olarak tercih edildiği görülmektedir.

Tema	Alt Temalar	Kodlar	f	%		
Öğrencilerin Yaşam Becerileri	Duygularla ve Stresle	Sevinç, heyecan	20	40,0		
		Üzüntü	5	10,0		
	Başa Çıkma Becerisi	Korku, şaşkınlık	4	8,0		
		Öfke	1	2,0		
	Karar Verme ve Problem Çözme Becerisi	İletişim Becerileri ve	Nefret, stres	3	6,0	
			Etkili ve Pratik Düşünme	7	14,0	
		İletişim Becerileri ve	Lateral düşünme	2	4,0	
			Oluşturucu düşünme	3	6,0	
		İletişim Becerileri ve	İletişim Becerileri ve	Etkin dinleme	3	6,0

Kişiler Arası İlişkiler	Duygu ve düşüncelerini rahatça ifade etme	2	4,0
-------------------------	---	---	-----

Tablo 5. İlköğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Yaşam Becerileri İle İlgili Çalışmalarda Öne Çıkan Tema, Kod ve Frekans Dağılımı

Tablo 5 incelendiğinde ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri ile ilgili çalışmalarda öne çıkan tema, kod ve frekans dağılımında“duygularla ve stresle başa çıkma becerisi” temasında sevinç ve heyecan kodu dikkat çekecek (f=20; %40,0)düzeydedir.

Sonuç

Yapılan çalışmada 2017-2022 yılları arasında ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri konusunda yayınlanan lisansüstü tezler araştırılmıştır. Araştırma bulguları tablolar şeklinde aktararak sunulmuştur. Bulgulara göre literatürde yer alan birçok çalışmanın sonuçlarının paralel ilerlediği görülmektedir.

- ✚ Tezin yazıldığı üniversite dağılımında yer alan lisansüstü tez çalışmalarında en fazla Anadolu Üniversitesinde yazılmıştır. 4 (%8.0).
- ✚ Çalışma grubunda yer alan lisansüstü tezlerin tez türüne göre dağılım sonucunda en fazla yüksek lisans türünde yapıldığı görülmüştür.
- ✚ İlköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri konusunda yapılmış çalışmalar en çok 2022 yılında yapılmıştır. 2022 yılında ilköğretimde öğrenim gören öğrencilerin yaşam becerileri ile alakalı çalışmaların fazlaşmasının okullarda yaşam becerilerinin gündemde olması ile ilgili olduğu düşünülebilir.
- ✚ Çalışmaların veri türlerine göre dağılımında daha çok nicel çalışma türünün tercih edildiği görülmüştür.
- ✚ Çalışmaların araştırma deseni incelendiğinde en fazla kullanılan araştırma deseninin betimsel araştırma olduğu görülmüştür.
- ✚ Örneklem türüne göre çalışmalar incelendiğinde en çok öğrenci daha sonra sırasıyla öğretmen-öğrenci şeklinde olduğu görülmektedir.
- ✚ Çalışmaların temalarında elde edilen verilere göre okullarda yaşam becerileri ile ilgili çalışmalarda öne çıkan tema, “Duygularla ve stresle başa çıkma becerisi” temasından “sevinç ve heyecan” kodları ön plana çıkmıştır.

Bulgulara göre literatürde yer alan birçok çalışmanın sonuçlarının paralel ilerlediği görülmektedir. Yüksek lisans tez çalışmalarının ilk sırada yer alması beklenen bir sonuçtur. Araştırmanın bu bulgusu literatürde yapılan çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir. Öğrencilerin yaşam becerileri ile ilgili yapılmış çalışmaların araştırma yöntemlerinde en sık nicel araştırma yöntemi kullanıldığı görülmüştür. Araştırmanın bu bulgusu literatürde araştırmacılar tarafından yapılmış çalışmaların sonuçları ile aynıdır. Bununla birlikte tarama çalışmalarının var olan durumu ortaya çıkardığı fakat derine inemediği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, yaşam becerileri ile ilgili yapılmış çalışmaların bir durum tespiti niteliği taşıdığı söylenebileceği gibi deneysel desenin kullanıldığı çalışmaların sayısının fazla olması yaşam becerilerini geliştirmek amacıyla kapsamlı çalışmaların yapıldığını göstermektedir. İlköğretim

öğrencilerinin yaşam becerileri ile ilgili yapılmış çalışmaların örneklem düzeylerinde en çok öğrenciler olduğu görülmüştür. Çalışmaların örneklem düzeyinin bu şekilde çıkması çalışmaların araştırma türü ve içerdiği konularla paraleldir. Araştırmanın bu bulgusu literatürde benzer çalışma yapan araştırmacıların yaptıkları çalışmaların sonuçlarını desteklemektedir. Bununla birlikte, çalışmalarda en çok öğretmen ve öğrencilerin yaşam becerileri düzeyleri üzerinde çalışılmıştır. 10-50 aralığında yoğunlaştığı görülmüştür. İlköğretim öğrencilerin yaşam becerileri ile ilgili yapılmış çalışmalarda en çok veri toplama araçlarında deney kontrol gurubu desenin kullanıldığı görülmüştür. İlköğretim öğrencilerin yaşam becerileri ile ilgili “Duygularla ve stresle başa çıkma becerisi”, “karar verme ve problem çözme becerisi” ve “iletişim becerileri ve kişiler arası ilişkiler” gibi üç alt tema etrafında kodlamaların yapıldığı görülmektedir. Bu alt temalara ağırlık verilmesinin sebebi, öğrencilerin bu konuda zorlanmaları olabilir. Söz konusu bulgu yaşam becerileri alanında yapılan çalışmalarda elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Sonuç olarak bu çalışmada ele alınan yaşam becerilerinin lisansüstü çalışmalarında konu ve yöntem bağlamında büyük benzerliklerin olduğu, söz konusu çalışmaların belirli bir düzlemde ilerlediği, farklılıkları dikkate alan, derinlemesine çalışmaların sınırlı sayıda olduğu tespit edilmiştir. Çalışma bulguları genel olarak değerlendirildiğinde yaşam becerileri alanında üretilen tezlere ilişkin bir tipoloji ortaya çıkarılabilir. Sonuç olarak, araştırmalardan elde edilen bulgular doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- İlköğretimde öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğunun nicel yöntemlere dayalı olduğu görülmektedir. Bundan sonraki çalışmalarda araştırmacılar nitel veya karma yöntemler kullanarak problem durumlarına yönelik derinlemesine çıkarımlarda bulunabilirler.
- İlköğretimde öğrencilerin yaşam becerileri başarısının artırılmasına yönelik yapılması gerekenlerin belirlenmesine yönelik yeterli çalışma olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırmacılar ülkemizde yaşam becerileri örneklem grubunda yer alan öğrencilerin öğretim ortamlarının tasarlanmasına yönelik yarı deneysel çalışmalar yapabilirler.
- İlköğretimde öğrencilerin yaşam becerileri üzerine yapılan lisansüstü tezlerde öğretmen ve velilerin görüşlerine yönelik yeterince çalışma olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin yaşam becerileri başarısının artırılmasında rolü

düşünüldüğünde, öğretmen ve velilere yönelik hizmet içi eğitim ortamları tasarlanmasına yönelik araştırmalar gerçekleştirilebilir.

Kaynaklar

- AMUTHA S. ve RAMGANESH, E., ‘‘Efficiency of Teacher Educators Through Life Skill Building’’, *International Journal of Management and Development Studies*, 2 (3), 13, 2013, s.13-18.
- AVCI, E. ve KAMER, D., ‘‘Views of Teachers Regarding the Life Skills Provided in Science Curriculum’’, *Eurasian Journal of Educational Research*, 77, 2018, s. 1-18.
- BAHÇECİ, D. ve KURU, M., ‘‘Portfolyo Değerlendirmenin Üniversite Öğrencilerinin Öz-Yeterlik Algısı ve Yaşam Becerileri Üzerine Etkisi’’, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 2008, s. 97-111.
- BİLGİN, A.K., *Fen Bilimlerinde Yaşam Becerileri Eğitimi*, Pegem Yayınları, Ankara 2019.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*, Pegem Akademi, Ankara 2010.
- CRONİN, L. D. ve ALLEN, J., ‘‘Development and İntial Validation of the Life Skills Scale For Sport’’, *Psychology of Sport and Exercise*, 28, 2017, s. 105-119.
- DÖKMEN, Ü., *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*, Remzi Kitabevi, Ankara 2009.
- ERAWEN, P., ‘‘Developing Life Skills Scale for High School Students through Mixed Methods Research’’, *European Journal of Scientific Research*, 47 (2), 2010, s. 169-186.
- GİNTER, E. ve BROOKS' D. K., Contribution to the Developmentally Based Life-Skills Approach’’, *Journal of Mental Health Counseling*, 21(3), 1999, s. 191-202.
- GÖKTÜRK İNCE, F., ‘‘Barışçıl Yaşam Becerileri Temalı Eğitim Programının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Sosyal Uyum ve Becerilerine Etkisinin İncelenmesi’’, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya 2014.
- KAYA, İ., ‘‘Yaşam Becerileri Programının 4 Yaş Çocukların Problem Davranışlarına ve Sosyal Becerilerine Etkisi’’, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Konya 2016.
- KİVUNJA, C., ‘‘Teaching Students to Learn and to Work Well with 21st Century Skills: Unpacking the Career and Life Skills Domain of the New Learning Paradigm’’, *International Journal of Higher Education*, 4 (1), 2015, s. 1-11.

KOLBURAN,G. ve TOSUN, Ü., İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri Arasında Yaşam Becerileri Eğitimi Yoluyla I. Kademedede Edinilmiş Değerleri Pekiştiren Gelişimsel Bir Model Önerisi, *Değerler eğitimi sempozyumu-sosyal ve kurumsal yönleriyle değerler eğitimi, bildiri özetleri*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 2011, s. 1-10.

MERRİAM S., *Nitel araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Çev. S. Turan), Nobel Yayıncılık, Ankara 2013.

Milli Eğitim Bakanlığı, *Mutlu Çocuklar Güçlü Türkiye 2023 Eğitim Vizyonu, Talim Terbiye Kurulu*, Ankara, 2018.(18.03.2023).

ÖZMETE, E., Gençlere Yönelik Yaşam Becerileri Eğitimi Programının Geliştirilmesi ve Uygulanması, *(Araştırma Raporu TÜBİTAK proje no: 104K084)*, Ankara 2009.